



El meu **àlbum**

Guia didàctica

Rosa Boixaderas · Elisenda Puig

Eumo Editorial

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ _____	3
Què és? _____	3
A qui va adreçat? _____	3
Els objectius generals _____	3
2. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES _____	4
En què es fonamenta? _____	4
<i>Importància de l'afectivitat en l'aprenentatge de la llengua</i> _____	4
<i>Imatges autobiogràfiques</i> _____	4
<i>Aspectes que cal tenir en compte per a la presentació</i> <i>d'EL MEU ÀLBUM a l'alumnat</i> _____	5
Descripció del material _____	5
Pautes de funcionament _____	6
3. PROPOSTA PER A LA REALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS _____	8
Qui sóc _____	8
D'on vinc _____	11
4. BIBLIOGRAFIA _____	15

1 • INTRODUCCIÓ

QUÈ ÉS?

EL MEU ÀLBUM és un llibre dissenyat de tal manera que l'autor/a escriu apunts de la seva biografia i aspectes del seu país d'origen. A mesura que el llibre es va completant, l'escriptor o l'escriptora expliquen qui són i d'on vénen, en definitiva, expliquen els seus orígens i la seva identitat.

A QUI VA ADREÇAT?

És un material pensat per a alumnat que s'inicia en l'aprenentatge del català, independentment de l'edat i de l'historial escolar.

Tant el poden utilitzar els que tenen tan sols un mínim coneixement de la lectoescriptura en la seva llengua, com els que en tenen un nivell acadèmic superior.

Es tracta d'un llibre de treball individualitzat que permet que els alumnes l'elaborin segons el seu ritme d'aprenentatge. D'altra banda, facilita al professorat el seguiment individual d'un alumne o d'un grup reduït d'alumnes immersos en un grup-classe més ampli. És a dir, permet un treball autònom diferenciat en un context de treball col·lectiu.

Així mateix, afavoreix la combinació d'estones de treball tutoritzat amb estones de treball autònom.

ELS OBJECTIUS GENERALS

Els objectius d'EL MEU ÀLBUM es poden resumir de la manera següent:

1. Introduir-se en l'ús oral i escrit de la llengua catalana.
2. Descobrir la possibilitat d'expressar sentiments, emocions i afectes a partir d'un material a l'abast de l'alumnat.
3. Aprendre el vocabulari i les estructures bàsiques de la llengua catalana que serveixen per comunicar vivències, records i fets de vida i el lloc d'origen.
4. Assimilar el vocabulari i les estructures bàsiques per tal de generalitzar-los i d'utilitzar-los en altres situacions comunicatives.
5. Prendre consciència del valor de la pròpia llengua i de la pròpia cultura.
6. Valorar l'aprenentatge de la llengua com a instrument de comunicació.
7. Interessar-se per conèixer la cultura catalana.

2 • ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

EN QUÈ ES FONAMENTA?

Importància de l'afectivitat en l'aprenentatge de la llengua

La proposta d'EL MEU ÀLBUM es basa en la idea que en l'aprenentatge d'una nova llengua hi intervenen aspectes afectius que el professorat ha de tenir en compte per tal que la relació ensenyament-aprenentatge es desenvolupi plenament.

En aquest procés, el professorat no es pot limitar a ser simplement un transmissor de coneixements lingüístics, sinó que s'ha d'involucrar en un pla més afectiu amb l'alumne per tal de fer-li desvetllar el vincle emotiu amb la nova llengua. I això només serà possible si l'alumne se sent acollit i acceptat a la nova situació, sense que això li signifiqui desvincular-se del propi bagatge cultural.

La relació entre afectivitat i ensenyament d'idiomes és de caràcter bidireccional, ja que, mentre que l'afectivitat pot millorar l'aprenentatge, aquest aprenentatge contribueix a enriquir els aspectes afectius de l'alumnat. Per facilitar un millor procés d'assimilació de la llengua, l'alumne ha de sentir que hi ha un interès per la seva manera de viure, de ser i de pensar. No n'hi ha prou de tenir en compte els aspectes cognitius de l'aprenentatge, cal incidir també en factors paralingüístics que van més enllà de l'estricta coneixement formal de la llengua.

En el cas de l'alumnat nouvingut cal ressaltar, a més, que no es tracta solament d'aprendre una llengua més per interès cultural, sinó que es tracta d'aprendre-la per necessitat i en un context que no és el seu habitual. És a dir, no és el mateix aprendre anglès o francès com a segona o tercera llengües a la teva pròpia ciutat que aprendre-les en un altre país.

Imatges autobiogràfiques

La possibilitat de poder expressar les nostres emocions i d'explicar les nostres vivències és una motivació important per comunicar-nos amb els altres. La llengua és el vehicle fonamental de la comunicació i l'autobiografia és l'eina que permet expressar aquestes necessitats afectives a través de l'escriptura.

En EL MEU ÀLBUM s'ofereix als alumnes la possibilitat d'explicar moments de la seva vida passada i imatges del seu país d'origen per fomentar l'aprenentatge de la llengua i potenciar la creativitat.

Els elements personals com les fotos, les cartes, els bitllets, els regals, les músiques evocadores... fan recuperar moments perduts, reconsiderar fets i experiències, redescobrir-se un mateix. L'evocació de moments compartits amb la família o amb els amics, el record de la terra on s'ha viscut i el seu paisatge provoquen emocions i enyorances que agrada molt de poder explicar i compartir i facilita l'empatia necessària per a una bona educació intercultural.

Aspectes que cal tenir en compte per a la presentació d'EL MEU ÀLBUM a l'alumnat

Ateses les característiques del llibre i tenint en compte que els usuaris a qui va dirigit no coneixeran gaire, o gens, el català, caldrà que se'ls faci una explicació prèvia sobre el contingut i els objectius a assolir.

És necessari que sàpiguen:

- Que no es tracta de furgar en la seva intimitat i encara menys d'interrogar-los sobre aspectes que no volen manifestar públicament.
- Que el llibre pretén que exposin fets i vivències que poden servir-los per establir relacions comunicatives i d'intercanvi social.
- Que l'exposició de trets autobiogràfics suposa un enriquiment, tant per a qui n'és l'autor com per als possibles receptors.
- Que una vegada estigui elaborat, serà un recull personal, en forma EL MEU ÀLBUM, d'uns anys de la seva vida i que també els podrà servir com a carta de presentació per a nous contactes socials i noves amistats.
- Que és un material pensat bàsicament per a l'aprenentatge del català.
- Que els serà fàcil d'elaborar perquè està pensat per a principiants.

En alguns casos serà necessari recórrer als serveis d'interprets per tal que els quedin clars d'entrada els objectius i el funcionament del llibre.

DESCRIPCIÓ DEL MATERIAL

El llibre té dues parts. La primera, QUI SÓC I D'ON VINC?, és l'ÀLBUM personal pròpiament dit. En la segona, l'usuari hi trobarà l'inventari de lèxic i estructures que li permetran completar la primera.

1. Primera part: QUI SÓC I D'ON VINC?

QUI SÓC?: Consisteix en 14 temes que giren al voltant dels trets d'identitat, la família, la casa, les activitats diàries, les amistats i els records d'escola.

D'ON VINC?: Consisteix en 12 temes en els quals l'alumne explica diversos aspectes del seu país com ara la geografia, l'organització política i social, els costums, les tradicions, la llengua, la cuina i cançons i contes del seu país.

2. Segona part: PARAULES I FRASES

Estructurada segons tres blocs: vocabulari, estructures i il·lustracions.

En el vocabulari i les estructures hi ha el lèxic i les frases necessaris per tal de completar cada tema de la primera part. La comprensió del vocabulari i les estructures es facilita amb el bloc de les il·lustracions.

En aquest apartat de PARAULES I FRASES, s'ha inclòs un segon nivell de dificultat, indicat amb una grafia diferenciada de la resta, per tal de possibilitar l'ampliació de coneixements. Per exemple, el present i el passat de les conjugacions verbals es consideren bàsics i, en canvi, el futur pot ser après posteriorment. També al final de les estructures s'hi inclouen frases interrogatives i exclamatives, així com alguna dita o refrany per memoritzar i que té relació amb el tema exposat. La utilització d'aquest segon nivell requereix la interacció mestre-alumne per practicar oralment aquestes estructures.

PAUTES DE FUNCIONAMENT

Com s'ha dit a la introducció, EL MEU ÀLBUM va dirigit a una franja molt àmplia d'alumnat. El material, doncs, està pensat perquè s'adeqüi al major nombre d'interessos i situacions. Entre d'altres, el llibre ofereix les possibilitats de funcionament següents:

1. La primera part d'EL MEU ÀLBUM, anomenada QUI SÓC I D'ON VINC?, es va completant progressivament triant de la segona part, PARAULES I FRASES, el vocabulari i les estructures que es necessiten. En la paginació del llibre s'ha tingut en compte que l'accés d'una part a l'altra es faci amb facilitat.
Així mateix, queda oberta l'opció d'escriure, dibuixar o enganxar més informació a les pàgines en blanc.
2. El llibre té dues finalitats bàsiques: d'una banda, l'aprenentatge seqüenciat de la llengua i, de l'altra, el recull d'una sèrie de records, vivències i descripcions del país d'origen que serveixin a l'alumne com a carta de presentació en el cas de canviar de centre o bé en un grup nou d'amistats, de feina, etc.
3. En el llibre es proposen unes pautes generals bàsiques d'exposició de temes autobiogràfics, que cada usuari adaptarà a la seva situació particular.
4. El format del llibre permet que l'alumne amplii o no completi alguns dels temes proposats, de manera que el resultat final de L'ÀLBUM esdevingui una autèntica autobiografia.
5. Permet que l'alumne, un cop hagi completat el llibre, n'exposi el contingut oralment al grup-classe.

En el format es proposen unes pautes generals per a l'elaboració d'EL MEU ÀLBUM. Tanmateix, l'estructura del llibre és oberta a les necessitats d'ampliació i d'enriquiment que les circumstàncies personals de cada alumne requereixin.

La interacció alumne-professor és bàsica per tal que l'àlbum esdevingui realment una autobiografia i no tan sols un aplec d'informacions buides d'interès o de motivació reals.

Cal tenir en compte que la finalitat didàctica de l'autobiografia no és tan sols que l'alumne expliqui la seva vida passada, sinó que l'exposició d'aquest passat li ha de servir per a situar-se en el present. Per tant, al llarg de l'elaboració de cada tema sempre hi ha d'haver la relació i la comparació entre l'abans i l'ara. Per això, en la segona part, PARAULES I FRASES, hi ha conjugats els verbs d'ús bàsic en present, passat i futur. El passat es necessita per escriure les vivències anteriors i el present i el futur s'utilitzaran bàsicament en el treball oral imprescindible entre l'alumnat i el professorat.

En el cas que EL MEU ÀLBUM s'utilitzi amb alumnes integrats en grups-classe nombrosos, s'hauria d'intentar relacionar, sempre que sigui possible, el seu treball amb el dels altres alumnes. És a dir, aprofitar temes del Currículum per treballar temes d'EL MEU ÀLBUM i viceversa. També s'ha de tenir en compte que la temàtica del llibre pot ser coordinada amb el treball d'altres matèries (ciències socials, tecnologia, música, etc.)

El procés de treball consisteix en:

- Una primera aproximació oral al tema. En el cas d'alumnes amb un nivell de català baix, caldrà utilitzar llenguatges extraverbals i, sobretot, l'ús del diccionari.
- Recerca d'informació i imatges en revistes, llibres, enciclopèdies, fulletons turístics...
- Elaboració d'esborranys en fulls a part.
- Escriptura final, en net, al llibre.

3• PROPOSTA PER A LA REALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

A continuació se suggereixen una sèrie d'orientacions, adaptables a cada cas, per ampliar i aprofundir la realització pràctica del llibre. No se segueix l'estructura del llibre, sinó que se n'ha fet una síntesi temàtica per facilitar-ne la comprensió i evitar repeticions.

QUI SÓC

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
La identitat	- Exposar amb claredat les dades personals.	- Demanar a l'alumnat que porti Documents d'Identitat, Passaports o Carnets dels països d'origen.	- Comentar i comparar els formats i les informacions que contenen cadascun dels documents que hagin portat.
El nom i els cognoms	- Explicar el significat del nom i els cognoms. - Familiaritzar-se amb l'abecedari català.	- Donar diversos exemples, a més del que hi ha al llibre, de noms i cognoms amb significats entenedors.	- Comentar les diferents normes legals, de cada país, de registre civil de cognoms segons línia patriarcal o matriarcal.
La família	- Explicar en català les relacions familiars i de parentiu.	- El tema familiar és un tema complex, ja que hi pot haver alumnes que tinguin una família estructurada de manera diferent a la proposada en el llibre. Així doncs, es pot contemplar la possibilitat d'elaborar un arbre familiar adequat a les característiques de l'usuari i enganxar-lo a la pàgina corresponent. - En el cas que no tinguin fotografies familiars, se'ls pot facilitar una càmera fotogràfica d'un sol ús.	- Parlar de les diferents organitzacions i relacions familiars segons el país. Per exemple: estructures de família extensa que conviuen sota el mateix sostre, unitats familiars reduïdes, famílies monoparentals, etc.

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
		- Cal tenir en compte que, en segons quins casos, les famílies es mostren reticents a facilitar fotografies. És important explicar molt bé la finalitat del treball, ja que hi pot haver malentesos. - En l'esquema proposat en l'arbre de família només hi surten tres generacions i amb pocs components en cada franja generacional. Sempre hi ha la possibilitat d'ampliar-lo, introduint-hi d'altres conceptes: besavis, oncles, cosins, etc.	
Els oficis	- Assimilar el lèxic català d'oficis.	- Buscar en enciclopèdies o llibres especialitzats gravats o fotografies d'artistes o de gent d'oficis diversos i dels estris que utilitzen. - Visitar museus relacionats amb oficis tradicionals del nostre país per poder establir punts de comparació amb els que l'alumne exposa al llibre. (Coordinació amb l'Àrea d'Història). - Cal tenir en compte que la qüestió del treball, tant en el país d'origen com en el nostre, pot ser delicada ateses les circumstàncies laborals de cada família. Per tant, s'ha de ser sensible a aquest problema i tractar-lo amb habilitat.	- Comentari sobre les activitats que ells o els familiars realitzen actualment. - Conversa sobre oficis o treballs artístics poc coneguts per nosaltres i que són característics d'altres països.
Activitats quotidianes i de lleure	- Assimilar el lèxic propi de les activitats quotidianes i les seqüències temporals corresponents.	- En el cas que hi hagi alumnes de diversos països en un mateix grup, es pot fer un mural comparant activitats quotidianes i de lleure.	- Comentari les diferents activitats en relació als costums i a la cultura de cada país. - Parlar sobre el paper unificador de la societat de consum en detriment de la riquesa que representa la diversitat cultural.

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
La casa	- Aprendre el lèxic i les estructures que ajuden a descriure les diferents parts d'una casa.	- Buscar a Internet, a llibres i a revistes diferents tipus d'habitatges d'arreu del món. - Fer dibuixos o maquetes de cartró, de paper, de cartolina, de fusta, etc. de diferents tipus d'habitatges. (Coordinació amb l'Àrea de Tecnologia).	- Comentar el trasbals emocional que significa traslladar-se a viure a un altre lloc on no hi ha els mateixos costums que al propi país.
Motius de migració	- Saber explicar, utilitzant les paraules i les estructures adequades, els motius pels quals han marxat del seu país. S'ha de tenir en compte que aquesta qüestió els serà reiteradament requerida.	- Intercanvi d'opinions, d'experiències, pròpies o conegudes, sobre les causes generals de la migració. (Aquesta activitat s'ha inclòs a l'auto-biografia perquè a l'hora de l'exposició final pot ajudar a la comprensió, per part de companys i companyes, dels motius i les dificultats que comporta la migració).	- Comentar tant els aspectes positius com els negatius que comporta el canvi de lloc de viure.
Amics i amigues	- Assimilar l'estructura i els elements lèxics necessaris per escriure una carta. - Aprendre el lèxic corresponent al camp semàntic de jocs.	- Escriure altres tipus de textos conversacionals com ara: postals, correus electrònics, missatges telefònics escrits, notes i avisos.	- Parlar sobre quin tipus de comunicació prefereixen i els diferents tipus de comunicació que tenen actualment amb els seus amics. - Comentar els jocs que els agradaven més.
L'escola	- Aprendre el lèxic i les estructures que ajuden a descriure les diferents activitats i elements propis de la vida escolar.	- Visitar les dependències de l'escola o centre on es realitza l'activitat per tal d'aprendre'n el lèxic corresponent.	- Comentar els diferents tipus d'escola (escoles rurals, escoles coràniques, escoles privades, escoles públiques, etc.)

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
L'excursió	- Aprendre el lèxic bàsic per a la descripció de paisatges i localització d'indrets concrets.	- Podria donar-se el cas que algun alumne/a no hagués assistit mai a l'escola o hi hagués anat molt poc. Llavors, podríem suggerir-li que ens expliqués com vivia durant els anys d'infantesa i quines activitats o feines feia.	- Comentar les sensacions que van experimentar en trobar-se en un paisatge diferent al que estaven acostumats i si senten nostàlgia dels seus paisatges.
D'ON VINC			
TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
El país: localització, geografia, situació política i social	- Aprendre el lèxic i les estructures que serveixen per exposar els aspectes bàsics de la localització i la geografia d'un país. - Familiaritzar-se amb el lèxic que permet entendre i exposar conceptes bàsics relacionats amb la política. - Situar el país d'origen i l'actual en el mapa del món.	- Buscar informació en un llibre de geografia, un atlas, una enciclopèdia, a Internet o en agències de viatges. - Visualitzar diferents mapes polítics per afavorir la comprensió de la distribució territorial del país al qual es fa referència. - Fer diverses sortides per la ciutat o poble de residència actual per tal d'ajudar-los a establir punts d'orientació (si cal, utilitzar mapes, plànols i brúixola).	- Parlar de la diferent visió que es té dels altres països segons la situació geogràfica des d'on es parla (punts cardinals, hemisferis...). - Parlar dels diversos tipus d'estructura política d'un país. - Comentar els problemes socials que es deriven de diferents funcionaments governamentals o polítics.

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
		- En alguns casos l'alumnat presenta dificultats per entendre els mapes i per situar el país d'on és originari i l'actual. Cal organitzar sortides a punts estratègics de la zona on visquin des d'on hi hagi una panoràmica del territori i observar simultàniament els mapes. - Buscar notícies periodístiques per tal d'exemplificar diferents tipus de govern i problemes polítics actuals. - Demanar-los que dibuixin i pintin la bandera del seu país.	
Recursos econòmics	- Aprendre el lèxic bàsic dels productes elaborats en el seu país. - Familiaritzar-se amb les estructures i el lèxic bàsics que permeten explicar el procés d'elaboració o producció de recursos relacionats amb l'economia d'un país.	- Visita a una fàbrica o explotació agrícola, comerç, etc. de l'entorn més immediat. - Demanar-los que portin monedes o bitllets del seu país per mostrar-los als companys i companyes i, si escau, fer-ne fotocòpies per enganxar-les a l'àlbum.	- Parlar dels recursos econòmics que té majoritàriament la ciutat o poble on viuen en l'actualitat i comparar-los amb els del país d'origen. - Comentar les imatges, icones i inscripcions que surten a les monedes.
El poble o la ciutat	- Aprendre el lèxic bàsic per a la descripció de paisatges i localització del poble o la ciutat on s'ha viscut anteriorment.	- Aclarir els conceptes de poble o ciutat per tal que en la conversa i en la concreció del treball es parteixi d'una idea compartida. - Fer fotografies o recopilar-ne de fullatons publicitaris del poble o la ciutat on resideixen actualment per facilitar el diàleg.	- Establir diàlegs a partir de les imatges facilitades.

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
Tradicions i festes	- Aprendre com s'anomenen les seves festes en català.	- Explicar-los alguna de les nostres festes o tradicions. - La participació activa en festes escolars o socials afavoreix la comprensió de la nostra manera de viure i facilita el diàleg intercultural.	- Buscar els punts en comú que tenen les festes dels diferents llocs. Per exemple, ballar, cantar, menjar, etc.
Llengua	- Saber exposar els trets característics de la pròpia llengua (alfabet, grafies, sons...). - Valorar la riquesa cultural i la importància de preservar totes les llengües.	- Portar un mapa lingüístic d'Europa per tal que s'adonin de la riquesa que suposa la diversitat de llengües.	- Demanar-los que ens ensenyin algunes paraules de la seva llengua.
Cuina	- Familiaritzar-se amb l'estructura i els elements lèxics necessaris per redactar una recepta de cuina.	- Preparar una sessió pràctica de cuina en la qual s'elabori un plat típic del seu país i un de cuina catalana. - Portar-los al mercat per tal d'ensenyar-los els productes bàsics autòctons i el lèxic corresponent. - Parar una taula amb els estris del país de l'alumne i, si escau, fer-ne fotografies per enganxar a l'àlbum.	- Intercanvi oral de receptes de cuina. - Comentari la diversitat de productes, els que tenim en comú i els característics de cada país. - Parlar dels costums relacionats amb els menjars. Per exemple, menjars que en uns llocs són molt apreciats i en d'altres són rebutjats. - Explicar quins dels menjars que han tastat aquí els han agradat o els han desagradat més. - Parlar de diferents maneres de parar la taula, d'asseure's a taula, estris que s'utilitzen per menjar i costums considerats de bona o de mala educació.

TEMES	OBJECTIUS DIDÀCTICS	ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS	OBSERVACIONS PER AL TREBALL ORAL
Cançons i contes	- Aprendre l'estructura del conte i de les cançons i saber-los explicar o cantar.	- Demanar als alumnes que portin enregistraments de música i de cançons tradicionals o modernes del seu país per escollir-les i comentar-les entre tots. - De vegades es farà necessari recordar-los que el que interessa és que siguin cançons i músiques originàries del país i no traduccions de cançons o de grups d'altres països. - L'anterior indicació cal tenir-la en compte en el cas dels contes. - En l'escriptura del conte caldrà ajudar-los amb el diccionari, imatges i, si cal, recórrer a algun servei de traductors.	- Comentar els personatges que acostumen a ser els protagonistes de contes a les diferents cultures. Per exemple: princeses, animals mitològics, herois i heroïnes. - Parlar de les diferents moralitats implícites en els contes tradicionals de cada cultura.
Activitat final: presentació d'EL MEU ÀLBUM als companys i companyes	- Interessar-se per conèixer els companys i companyes d'aula. - Reconèixer els aspectes positius que comporta la interculturalitat.	- Organitzar una festa per a l'exposició d'EL MEU ÀLBUM i deixar oberta la possibilitat que, si l'alumne s'hi avé, expliqui o llegeixi el conte i ensenyi alguna cançó als companys o companyes. - Es pot aprofitar l'oportunitat per fer de l'exposició pública d'EL MEU ÀLBUM un pas important per a la integració.	

4 • BIBLIOGRAFIA

- Educació per a la tolerància*. Barcelona: Barcanova, 1995. (Vela Major, núm. 5).
- L'escola de tothom*. Barcelona: Barcanova, 1996. (Vela Major).
- AMANI, Col·lectiu. *Educación intercultural. Análisis y resolución de conflictos*. Madrid: Popular, 1994.
- ARNOLD, J. *La dimensión afectiva en el aprendizaje de idiomas*. Madrid: Cambridge University Press, 2000.
- BEN JELLOUN, T. *El racisme explicat a la meva filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- BEN JELLOUN, T. *Amb la mirada baixa*. Barcelona: Edicions 62, 1972.
- BOIXADERAS, R.; MAJÓ, M.; ROQUER, J. *Hola!* Vic: Eumo Editorial, 1999.
- CARBONELL, J.; SIMÓ, N.; TORT, A. *Magribins a les aules*. Vic: Eumo Editorial, 2002.
- CASTILLO, P. *Manual de llengua i cultura per a immigrants. Llibre del professor*. Madrid: Cáritas Española, 1996.
- CASTILLO, P. *Manual de llengua i cultura per a immigrants. Llibre de l'alumne*. Madrid: Cáritas Española, 1996.
- CAÑADELL, R. *La interculturalitat*. Vic: Eumo Editorial, 1994. (Senderi, núm. 11).
- DEMETRIO, DUCCIO. *Raccontarsi. L'autobiografia come cura di sé*. Milà: Raffaello Cortina Editore, 1996.
- GARRETA, J. *Els musulmans de Catalunya*. Lleida: Pagès Editors, 2000.
- LECARME, J.; LECARME-TABONE, Éliane. *L'autobiographie*. U. Letres. París: Armand Colin, 1999.
- LEJEUNE, Philippe. *L'autobiographie en France*. París: Armand Colin, 1998.
- MANYER, J. *Quan l'Islam truca a la porta*. Barcelona: Altafulla, 1992.
- PUIG, G. *Recerca i educació interculturals*. Barcelona: La llar del llibre, 1992.
- SAN ROMAN, T. *La diferència inquietant. Velles i noves estratègies culturals dels gitanos*. Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1994.
- SAGARRA, E. *La legislación sobre la extranjería y la inmigración: una lectura*. Barcelona: Publicacions UB. 2000.

Primera edició: abril de 2003

© Rosa Boixaderas, Elisenda Puig

© d'aquesta edició:

Eumo Editorial. Pl. de Miquel de Clariana, 3. 08500 Vic

Tel. 93 889 28 18 • Fax 93 889 35 41

www.eumoeditorial.com • eumoeditorial@eumoeditorial.com

–Eumo és l'editorial de la Universitat de Vic–

Imprès a ROL-PRESS, S.L. C. de Londres, 98. 08036 Barcelona

Dipòsit legal: B-14.302-2003